BERICHT VAN GRANDCHAMP 2016

Er zijn van die dagen die ertoe doen, dagen met een gouden randje. De 18e september was zo'n dag waarop zr Pierrette tijdens een feestelijke liturgische viering het ambt van priorin aan mij overdroeg. Zij gaf mij het kruis, dat zij 17 jaar heeft gedragen: een kruis in een cirkel met een duif in het midden, symbool van de Heilige Geest, de Adem van Gods goedheid, de Geest van gemeenschap.
Ruim 400 gasten, een hele grote tent op het plein voor een blijde en zinrijke viering met lofzang en aandachtig luisteren. Een beeld van de Kerk, die één is in verscheidenheid, enthousiast en gelukkig en die meer is dan de Kerk: een deeltje van de verzoende mensheid, een 'parabel van gemeenschap'.
Hoe kan ik u onze dankbaarheid overbrengen, u allen, vriendinnen en vrienden, broeders en zusters van zoveel communiteiten en kloosters, U allen die erbij waren of door gebed met ons verbonden? Wat zouden wij zijn zonder de anderen? Heel veel dank aan u die ons hebt begeleid, ondersteund en geholpen in de loop der jaren, weken en dagen die aan dit grote feest van vriendschap en vreugde voorafgingen. En die dit ook blijft doen in deze nieuwe fase van onze communiteit. Wat een vertrouwen en wat een kracht.
Dank uit het diepst van mijn hart!

s. Anne-Emmanuelle

18 september: impressie van één van de buren in Grandchamp

Eindelijk is de grote dag aangebroken! Het weer is wat somber, maar het regent tenminste niet. Het plein loopt langzaam vol, mensen herkennen elkaar, ze lachen – omhelzen elkaar. Onze zusters, in het wit gekleed, ontvangen de mensen en het lijkt of ze iedereen kennen.
In de tent, op het plein, neemt men plaats op stoelen die in rijen zo zijn opgesteld dat er goed zicht is op een van de drie schermen waarop wij de plechtigheid in de Arche zullen kunnen volgen.

In stilte – zelfs de fontein is stil – wachten we op het begin, het geluid van de bel. Maar dan, o wonder, de betoverende klank van een hobo en een viool, een paar minuten lang. Zr Pierrette neemt het woord, spreekt een groet uit en bedankt alle aanwezigen, noemt enkele mensen bij name, die gekomen zijn, voor hun aanwezigheid. Onder hen de familie van zr Anne-Emmanuelle.

Daarna is het de tijd voor het zingen, voor de lofprijzing, voor de liturgie en het wonderschone Gloria waar je nooit genoeg van krijgt. Lezing uit de bijbel in verschillende talen afgewisseld met het vrolijk zingen van Halleluja en dan de overweging van broeder Alois.

Tijdens de meditatieve stilte zie ik, in de armen van zijn moeder, een baby van drie en een halve maand, die met grote ogen ons gezelschap aanziet. Hij blijft de hele tijd rustig, een onschuldige en kwetsbare aanwezigheid, ons eraan herinnerend dat de Heer geprezen wordt door zulke kinderen.

De zusters die op de eerste rij in de tent zitten gaan de trap op naar de Arche om deel te nemen aan de liturgie van het engagement. Broeder Mark-Ephrem brengt in herinnering hoe de verkiezing van zr Anne-Emmanuelle tot stand is gekomen. Na een lied om de Heilige Geest aan te roepen neemt zr Pierrette weer het woord voor een bemoediging voor de toekomstige priorin. De hele communiteit gaat in een kring om de twee zusters heen staan. Maar gegrepen door de plechtigheid van dit moment en door wat we zien op het scherm, hebben wij in de tent er zelfs niet aan gedacht om ook te gaan staan.

Met vaste stem belooft zr Anne-Emmanuelle met Gods genade de taak van priorin van de communiteit op zich te nemen. Tegenover haar belofte staat de bevestiging van de communiteit, die verklaart: 'Ja, wij hebben vertrouwen in het werk van de Heilige Geest in jou'.
Dit moment van de verbintenis wordt gevolgd door aanroeping van de Heilige Geest en door de handoplegging. Vervolgens geeft zr Pierrette het kruis dat zijzelf 17 jaar heeft gedragen, door aan de nieuwe priorin. Gedurende de hele engagements-liturgie voel je haar ontroering over dit doorgeven aan een andere zuster van een taak die zij al die jaren heeft vervuld en die hiermee eindigt. Zr Anne-Emmanuelle tekent haar engagement op het altaar.
Met muziek op de achtergrond – gezongen antwoordlied door allen en dan weer hobo en viool – ontvangt iedere zuster de nieuwe priorin in haar ambt. De plechtigheid vindt een vervolg in de liturgie van de eucharistie.

Na de dienst wordt ons een receptie aangeboden, op verschillende plaatsen staan tafels met gevariëerde, kleurrijke en heerlijke spijzen. Een gelegenheid voor ontmoeting en gesprek. Omdat het opnieuw is gaan regenen, komen we na een uur weer bij elkaar in de tent voor een Israëlische dans en een Fins 'Halleluja voor de wereld', heel mooi en vol

ritme. Zelfs voor die oude zuster die aan de kant blijft staan maar die ik met een nog vlugge voet de maat zie trappen en in de handen klappen!
Wat was het een prachtig feest!

Anne Nussbaum

* * *

Overweging van Broeder Alois van Taizé

We waren bijzonder verheugd over de aanwezigheid van Broeder Alois en vier van zijn medebroeders bij de belangrijke gebeurtenis van de overdracht van het ambt van priorin. Hier volgen enkele passages uit zijn overweging[1]:

Beste zuster Anne-Emmanuelle, vanaf nu zult u in dienst staan van de hele communiteit, met al uw zusters om u heen; u zult niet aan het hoofd staan van de communiteit, maar in het centrum ervan. Het begrip gemeenschap is fundamenteel zowel in Grandchamp als in Taizé. Het betreft een vorm van gemeenschap die zich kan ontvouwen in vele richtingen. Vandaag noem ik er vier.

Allereerst, *de persoonlijke omgang met God, de gemeenschap met Christus* vormt de basis van alles. In het evangelie van Johannes spreekt Jezus de woorden waarover we eindeloos kunnen blijven mediteren: 'Blijft in mijn Liefde!' God die Liefde is maakt het ons mogelijk in alle eenvoud in Zijn aanwezigheid te verkeren, Hij in ons en wij in Hem. Een gemeenschap met Christus die steeds opnieuw gevoed wordt met het Woord en de Eucharistie. Dat is ook precies de kern van de roeping van de zusters van Grandchamp. (…)

De persoonlijke omgang met God verbreedt zich tot een tweede aspect: dat van *broederlijke/zusterlijke liefde* die uitgaat van wederkerigheid. Dat staat voorop. Als dat er niet is kan een communiteit nog zoveel schitterende werken tot stand brengen, dan zal het teken van Gods Liefde versluierd blijven. (…)

Broederschap/zusterschap betekent op ieder moment aandachtig aanwezig zijn en juist in het leven van alledag ondervindt ze de grootste tegenstand. Net als in een gezin kies je in een communiteit je broeders of zusters niet zelf uit. De communiteit is een plek waar wij onze weerstand proberen te overstijgen. Als ons dat niet lukt in een communiteit, hoe zouden we dat dan op groter schaal kunnen volbrengen? (…)

Het derde aspect is dat een communiteit *missionair, getuigend* kan worden. Veel mensen letten meer op de uitstraling van een communiteit als geheel dan op die van een broeder of zuster persoonlijk. Broeder Roger noemt dit 'de parabel van de communiteit'.

Een parabel is een eenvoudig verhaal dat echter verwijst naar een diepere werkelijkheid. Ieder aan God toegewijd leven dat zich in dienst stelt van de ander kan een parabel worden. In een wereld waar velen hun leven leiden alsof er geen God bestaat roept het feit dat mannen, vrouwen of echtparen hun leven wijden aan de navolging van Christus, vragen op. Als Christus niet was opgestaan zouden deze mannen, vrouwen of echtparen hun leven niet op die manier inrichten. Hun leven is een getuigenis van een verborgen aanwezigheid van Christus in de wereld.

---

[1] De volledige tekst in het frans vindt u op www.grandchamp.org

Onze beide communiteiten, zowel Grandchamp als Taizé, zouden een bescheiden parabel willen zijn van de eenheid van Christenen. En omdat wij steeds vaker broeders/zuster uit andere delen van de wereld opnemen, hopen we dat ons samen leven ook een teken van gemeenschap mag zijn voor heel de mensheid.

Dat is een moeilijke weg en het is belangrijk daarin niet vast te lopen. Niet bang zijn voor de ander, niet oordelen, zich niet veroordeeld voelen, dingen niet meteen negatief interpreteren. En vooral nooit je zusterlijke nabijheid weigeren. Dit alles brengt ons weer bij Christus. Hij alleen kan werkelijk alles en allen in zich verenigen.

Een laatste aspect waar uw communiteit zeer gevoelig voor is: *de openheid voor alle mensen* en vooral voor de allerarmsten. Op deze dag van 'het federale vasten' heeft u niet zonder reden de tekst van Jesaja gekozen: 'Is niet het delen van je brood met de hongerigen het vasten dat ik prefereer? zei God'. Hoe kunnen we de hoop van Christus die we uit het gebed putten, delen met anderen wanneer er zoveel armoede, zoveel onrecht is, zoveel dreiging van conflicten en oorlogen? (…)

Barmhartigheid en mededogen zijn niet louter gevoelens; we hebben moed nodig om naar anderen toe te gaan, om over grenzen heen te stappen, om verscheurdheid te overwinnen, om ons te openen voor noodsituaties die op ons af komen. Ook hebben we verbeeldingskracht nodig om met armen en uitgestotenen op eenvoudige wijze onze betrokkenheid te delen. Dan 'zal het licht gaan schijnen in de duisternis' zoals Jesaja het onder woorden bracht. (…)

* * *

Terugblik …

Herinnert u zich de titels van de Berichten nog van de afgelopen jaren? Om uw geheugen wat op te frissen: 'Pelgrims van hoop', 'De weg van de toekomst wagen', 'Hoe gaat het met je zien?' Wellicht hoort u hierin een aansporing om 'onze blik gericht te houden op Degene die ons altijd voorgaat op onze weg, om steeds opnieuw te beginnen en onszelf te overwinnen'; de blik naar voren gericht, dat is de diepere zin van onze roeping. Waarom vragen we u dan toch terug te kijken op de afgelopen jaren? Gewoon, om God te danken voor wat Hij tot stand heeft gebracht in ons leven, in het leven van de communiteit en van de Kerk. Hem te danken voor zr Pierrette, wat zij heeft gedragen in ons midden, voor haar inzet en voor de wijze waarop zij haar ambt van priorin heeft uitgeoefend. Dit jaar werd een nieuwe priorin gekozen, vierden we haar inwijding en daarmee opende zich de weg voor veranderingen. Wanneer wij de mooie belevenissen op een rij zetten zien we ons zelf enigszins in de positie van '… de schriftgeleerde die leerling in het Koninkrijk van de hemel is geworden en lijkt op een huismeester die uit zijn voorraadkamer nieuwe en oude dingen tevoorschijn haalt' (Mat 13,52). Inderdaad, hoe zou je iets nieuws tevoorschijn kunnen halen uit een voorraadkamer als je de inhoud niet zou kennen?

Op afstand gezien lijkt het leven van de zusters misschien voort te stromen als een lange, rustige rivier, maar als dat het geval zou zijn, waar is dan het leven zelf? Hoe zouden we dan als communiteit een parabel kunnen zijn? Hoe zouden we dan in het vertrouwen van het geloof voortgaan naar Hem toe die op ons wacht, een moment zijn

Aanwezigheid kunnen ervaren in de gebeurtenissen van elke dag?
Want in ons dagelijks bestaan ontplooit het leven zich en worden wij geconfronteerd met onze grenzen, met onze kwetsbaarheid: krachten die afnemen, het ouder worden, rouw, o.a. over het heengaan van zr Minke, min of meer invaliderende ziektes. Plotseling blijkt dan dat we niet langer op dezelfde voet kunnen doorgaan en dat we beslissingen moeten nemen, zoals b.v. het sluiten van fraterniteiten, wat ons zwaar valt. Maar, zoals zr Pierrette ons zei: 'grenzen hoeven niet altijd een eindpunt te zijn; ze zijn er en moeten gerespecteerd, geaccepteerd en geïntegreerd worden; pas dan kunnen ze ook een beginpunt zijn voor nieuwe creativiteit die de Ander ons aanreikt. De Geest werkt, bereidt voor ons de weg. Dan kan iets nieuws, iets onverwachts en verrassend ontstaan.'

Wat ook gegroeid en versterkt is zijn de talrijke banden met vrienden en communiteiten. De groep vrijwilligers in Grandchamp heeft zich uitgebreid, o.a. door enkele mensen die één of twee keer per week ons helpen. De Sonnenhof verheugt zich over het ontstaan van de 'Vriendenkring' en het begin van een nauwe samenwerking met Donat Oberson. Een andere dynamiek komt op gang die nog wordt versterkt door nieuwe zusters en postulanten.
Zorg voor het leven houdt ook in waken over de schoonheid van de plek waar we leven, met behoud van de eenvoud. In ons dorpje zijn de huizen opgeknapt. Ja, ze gingen ook gebreken vertonen, maar nu zijn ze van onder tot boven gerenoveerd … Zouden zij ook een parabel kunnen zijn?
Een parabel dat we, ieder persoonlijk en als communiteit als geheel het ons toevertrouwde leven als nieuw mogen ontvangen, 'door de heilige Geest ons leven te laten afstemmen op dat van Christus'. Een parabel door ons open te stellen voor de werking van de Geest in onze gemeenschappelijke lofprijzing,– van het Psalmboek en het getijdenboek 'La louange des jours à Grandchamp' is een nieuwe editie verschenen – in het luisteren naar het Woord. Dan wordt de getuigenis van onze communiteit concreet: 'Samen getuigen te zijn, door heel ons leven, van de barmhartigheid van God'. 'Gelukkig de communiteit die zich ontwikkelt tot een bodemloze diepte van barmhartigheid', schreef Broeder Roger. 'Die *zich ontwikkelt*, benadrukte zr Pierrette, wat betekent dat we heel ons leven op weg zullen zijn! Een weg waarop Christus met ons verbonden is en ons begeleidt. Zo kunnen we in groot vertrouwen verder trekken, met een gedurfd en blij geloof …'.

Laten we ons bewust meenemen in de dynamiek van de barmhartigheid. Dat was ook het thema van ons Conseil en van de retraite met Broeder Richard. Barmhartigheid oefenen door de acceptatie van onze verschillen en gevoelens van wrok, bitterheid en oordeel los laten en kiezen voor een andere houding zodra deze gevoelens weer opkomen; geweld ontwapenen door eerst bij onszelf te beginnen; alle schulden kwijt te schelden opdat het leven weer gaat stromen en er geen schatten verzameld worden op materieel, spiritueel of psychologisch gebied. In dit heilig Jaar van de barmhartigheid, afgekondigd door paus Franciscus, ervoor te kiezen om relaties te herstellen en niets achter te houden … Zonder Christus is dit onmogelijk, met Hem is het een wonder, doordat wij ja zeggen. Door de jaren heen, steeds opnieuw beginnend, zijn we gegroeid in samen-leven en in gemeenschap. Dat vervult ons met grote dankbaarheid.

* * *

De ene verandering na de andere …

Wij hebben een nieuwe priorin en dat heeft ook andere veranderingen tot gevolg gehad. We noemen hier alleen de belangrijkste: zr Regina is de assistente van zr Anne-Emmanuelle en zr Gesine, terug van de Sonnenhof, is nu verantwoordelijk voor het noviciaat. Met 5 postulanten is er voor haar genoeg werk aan de winkel! Zr Dorothea is in de Sonnenhof om zr Mechthild bij te staan.

*

Al houdt dit geen verband met de wijziging van priorin, voor de Derde Orde is er ook veel veranderd. Sinds het Colloque van dit jaar is Lucette Woungly-Massaga verantwoordelijk voor de DOE. Zij wordt bijgestaan door Sjouktje Hoeksema uit Nederland en Evelyne Roulet uit Franssprekend Zwitserland.

* * *

Verblijf in Jeruzalem

Voor de duur van een toeristenvisum en dankzij de ruimhartigheid en de moed van de Kleine zusters van Jezus was het mogelijk in Jeruzalem een oecumenische gemeenschap te leven. Zr Regina is heel dankbaar voor deze rijke en intense ervaring en schrijft:

Wat Jeruzalem kan betekenen voor onze roeping tot eenheid en verzoening kan niet duidelijker onder woorden gebracht worden dan met de volgende samenvatting van een gedicht van Vader Rafiq Khoury, die daar woont. Hij is een goede vriend van de Kleine zusters en ik heb hem daar persoonlijk kunnen spreken.

*'**Jeruzalem** heeft mij geleerd dat ik alleen maar mens kan zijn samen met andere mensen, dat ik alleen maar christen kan zijn samen met andere christenen, dat ik alleen maar geloven kan samen met andere gelovigen (…)*

***Jeruzalem** heeft mij geleerd dat mijn identiteit niet af is, maar dat die identiteit open blijft, en zich alleen dan kan ontwikkelen en ruimer worden indien zij zich door de identiteit van anderen laat verrijken.*

***Jeruzalem** heeft mij geleerd dat het universele het bijzondere niet ontkent, en dat vooral diegene universeel is die het aankan om alle rijkdom van het bijzondere aan zijn tafel te nodigen.*

***Jeruzalem** is bij uitstek de stad van het anders-zijn, maar is daarentegen ook de plek waar het anders-zijn het meest gekruisigd wordt en wij op de meest schrijnende wijze eraan herinnerd worden dat ons doel, een verzoende mensheid, nog steeds niet is bereikt. Dit vraagt van ons om onze schouders eronder te zetten en deel te nemen aan de geestelijke strijd.'*

Jeruzalem, een heilige stad voor joden, christenen en moslims, is van oudsher ertoe geroepen stad van vrede te zijn. Gedragen door deze belofte wordt deze stad, met alle conflicten en lijden, bij uitstek de plaats waar opvoeding tot vrede, vorming in geweldloosheid en verzoening mogelijk zijn. Hoe zou, in die kleine levensruimte waar alles aanwezig is om verenigd te worden maar waar toch alles gescheiden is, de vrede bereikt kunnen worden anders dan door respect, openheid, dankbaarheid voor de ander en zijn of haar anders zijn? Wie kan de slachtoffers van het geweld helpen een weg van verzoening in te slaan, hen helpen zich naar binnen te keren, daar waar de Bron van Vrede is?

Vanuit het hart van de bewoners van Jeruzalem wil die bron stromen en alle uithoeken van onze planeet bereiken. Al

jarenlang zijn er in dit land plaatsen waar in een zoektocht naar gerechtigheid en veiligheid het 'samen-leven' wordt geoefend.
Er zijn vredesscholen opgericht en er is een veelvoud van initiatieven waar men elkaar kan ontmoeten, waar men van elkaar leren kan hoe bruggen te slaan tot wederzijds begrip. Daar gaat het er allereerst om naar de pijn en de angst van de ander te luisteren zonder de eigen pijn en angst te ontkennen. De oplossing kan slechts gevonden worden op de plaats van het conflict zelf en door degenen die het meest getroffen worden door de gevolgen van het geweld!

Maar wat verwacht God van ons als gemeenschap? Die vraag bleef in mijn achterhoofd hangen bij al mijn bezoeken en luisteren: naar de Kleine zusters van Jezus die al zolang in dit land wonen, naar hun buren, slachtoffers van het geweld, naar de zusters van de Karmel die in een druzendorp wonen, naar de bewoners van Sint-Elisabeth, naar de zusters en broeders van kloosters en communiteiten die wij al zolang kennen.

Pastor David Neuhaus sj – die ook in Jeruzalem woont – vraagt: *Moeten wij die Man volgen die voortdurend tegen zijn discipelen zei: 'Laten we op weg gaan, naar de andere kant, voortdurend in beweging blijven!' Die dynamische aansporing van Jezus is werkelijk een bron waarover we dieper moeten nadenken.*
Worden wij niet aangespoord voortdurend uit ons zelf te treden om onze roeping tot eenheid en verzoening waar te maken midden in al deze spanningen, om in het hart van de conflicten aanwezig te zijn en ze aan God toe te vertrouwen, om terug te gaan naar de gemeenschappelijke bron van het geloof van de drie monotheïstische godsdiensten en nooit te vergeten dat we dezelfde Vader hebben! Moeten we niet voortdurend in beweging blijven, om geen stelling te nemen, om in staat te zijn elkaars lijden te herkennen en zo mogelijk te dragen samen met hen? Worden wij geroepen om terug te keren naar het Heilige Land, naar Jeruzalem, om samen met andere gemeenschappen iets nieuws te scheppen, een eenvoudige oecumenische aanwezigheid van gebed, van gemeenschap met allen? Dit alles willen wij dragen in ons gebed.

* * *

2017 …

Dit is het jaar waarin wij 500 Jaar reformatie zullen herdenken. Terwijl we dit schrijven zijn zr Anne-Emmanuelle en zr Embla vertrokken naar Lund, in Zweden, om aan de oecumenische openingsviering van deze herdenking deel te nemen, die katholieken en lutheranen bijeen brengt en waaraan ook Paus Franciscus zal meewerken.

Zou deze herdenking ons de gelegenheid kunnen bieden om samen onze *gemeenschap (communion) in Christus* te vieren?

Ook de kerken in het canton van Neuchâtel besteden er aandacht aan. In de zomer van 2017 zal een viering plaatsvinden voor alle christenen in deze regio. Zij zullen samenkomen om te danken voor de weg die reeds is afgelegd en voor de gaven van iedere kerk. Er zal ook vergeving wordt gevraagd voor alles wat in de loop der eeuwen en tot op de dag van vandaag tot verdeeldheid heeft geleid en eenheid in de weg heeft gestaan. Een dringende uitnodiging om nieuwe stappen te durven zetten op de weg naar zichtbare eenheid.

Van een confessionele herdenking … naar een verjaardag van de toekomst was de titel van een lezing die Ds Laurent Schlumberger, als voorzitter van de Verenigde Protestantse Kerk in Frankrijk, in Grandchamp hield. Zal de kerk in al haar verscheidenheid die dynamiek aandurven en zo een weg van hoop openen voor de wereld?

* * *

Licht van God, vervul de aarde … ook de aarde van ons hart en al die plaatsen op aarde die uitgedroogd zijn en dorsten naar waarheid, naar verzoening en vrede in onze wereld. Dat bidden wij met u allen in de verwachting en de hoop van het Kerstfeest.

Wij wensen u gezegende feestdagen!

De zusters van Grandchamp

de Communauté Grandchamp
Grandchamp 4, CH-2015 Areuse
www.grandchamp.org

Stichting Vrienden van Grandchamp
www.vriendenvangrandchamp.org

Derde Orde van de Eenheid
www.grandchamp.org/nl/de-derde-orde-van-de-eenheid/